

หลักเกณฑ์การจัดเก็บและการตรวจสอบภาษีเงินได้นิติบุคคล

นางสาวสุมาลี กาญจนมัย

006008

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

i 1803469x

THE BASIS FOR THE COLLECTION AND THE INVESTIGATION
OF CORPORATION INCOME TAX

Miss Sumalee Kanchanamai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy

Department of Accountancy

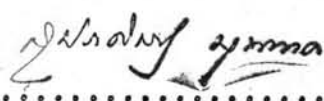
Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์ หลักเกณฑ์การจัดเก็บและการตรวจสอบภาษีเงินได้บุคคล
 โดย นางสาวสุมาลี กาญจนมัย
 แผนกวิชา การบัญชี สาขาวิชาบัญชีทั่วไป
 อาจารย์ที่ปรึกษา นางสุจินต์ สุทธิการณนัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
 ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

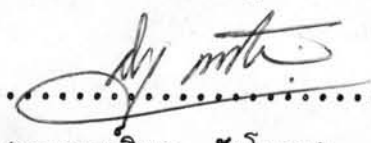
 รักษาการในตำแหน่ง

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ มุขนาค)

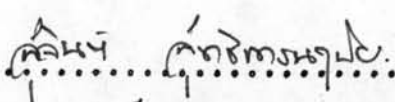
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ

 (ศาสตราจารย์ เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

 กรรมการ

 (อาจารย์พิบูล ภัทโรคม)

 กรรมการ

 (นางสุจินต์ สุทธิการณนัย)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	หลักเกณฑ์การจัดเก็บและการตรวจสอบภาษีเงินได้นิติบุคคล
ชื่อนิติกร	นางสาวสุมาลี กาญจนมัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์สุจินต์ สุทธิการณนัย
แผนกวิชา	การบัญชี สาขาการบัญชีทั่วไป
ปีการศึกษา	2520

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาถึงหลักเกณฑ์การจัดเก็บและการตรวจสอบภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาถึงระเบียบปฏิบัติของกรมสรรพากร ข้อบัญญัติแห่งกฎหมาย หน้าที่ในการเสียภาษีของบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่าง ๆ ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร ในด้านภาษีเงินได้นิติบุคคล อันจะเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป สำหรับการค้นคว้าวิจัยได้กระทำโดยการศึกษาจากประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ประกาศและคำสั่งต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการ บทความ วารสาร เอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์และสอบถามจากข้าราชการในกรมกองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาได้เริ่มจากประวัติความเป็นมาของกรมสรรพากรและภาษีเงินได้นิติบุคคล โครงสร้างของกรมสรรพากร ตลอดจนระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล อันได้แก่ หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บและตรวจสอบ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการและการเสียภาษี ระเบียบการรับแบบและการจัดทะเบียนรายชื่อนิติบุคคล

บทที่ 3 เป็นการศึกษาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ตลอดจนบทกำหนดโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา

๑

บทที่ 4 เป็นการศึกษาถึงเงื่อนไขในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษี การคำนวณกำไรสุทธิและการเสียภาษีในกรณีพิเศษ เช่น กรณีกิจการร่วมค้า (Joint Venture) กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน กรณีเด็กหรือความพิการ

บทที่ 5 การตรวจสอบภาษีเงินได้บุคคล เป็นการศึกษาถึงวัตถุประสงค์ ในการตรวจสอบ การวิเคราะห์แบบแสดงรายการ วิธีการตรวจสอบ การวางแผนการ ตรวจสอบ ตลอดจนการรายงานผลการตรวจสอบ

บทที่ 6 สรุปและชี้ให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ในการจัดเก็บและการตรวจสอบ ภาษีเงินได้บุคคล พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้น เช่น ปัญหาข้าม บุคคลากร, ปัญหาข้อกฎหมาย เป็นต้น เพื่อให้การจัดเก็บและการตรวจสอบเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ รัดกุม และให้ความเป็นธรรมเสมอภาคแก่บุคคลผู้เสียภาษีอากรโดย สุจริต

The thesis then went on to study the various conditions on which the assessed income was to be calculated as well as assessable income in certain special cases such as Joint-ventures, mergers, cessation of business and the cases of companies receiving promotional privileges.

Investigation of Corporations' books of Accounts in order to ascertain the correctness of Corporation Income Tax payment was also a subject of the study, starting with the aim of an investigation, analysis of assessment forms, investigation methods, plans of investigation and reports made on the result of an investigation.

Finally all problems concerning the collection and investigation of Corporation Income Tax were summarized together with suggestions made on improvements to be made on the law concerned, for instance certain ambiguity in the language used as well as in the interpretation of the law should be cleared with the aim that justice should be given to all concerned. On the personnel side of the Inland Revenue Department, sufficient work-force in keeping with the expansion of the scope of work should always receive due attention. Effective recruitment and on the job training as well as in service training should improve the efficiency of the officials concerned and bring in the desired revenue for the Government.

กิติกรรมประกาศ

จากประสบการณ์ในด้านกรปฏิบัติงานของผู้เขียน มักจะพบทั้งคำปรารภข้อ
โต้แย้งของนิสิตบุคคลผู้เสียภาษีอากรว่า ไม่รู้ระเบียบปฏิบัติด้านกรเสียภาษี ไม่รู้ข้อ
กฎหมายบ้าง มีความเข้าใจผิดในการตีความบ้าง รายใดเมื่อถูกเรียกตรวจสอบมักไม่
ยินยอมชำระภาษีเพิ่มเติม โดยอ้างว่าได้ชำระไว้ครบถ้วนแล้วบ้าง นิสิตบุคคลรายอื่น ๆ
ก็ไม่ได้เสียภาษีเช่นเดียวกัน เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ ฉะนั้นเพื่อ
ลดล้างข้อกล่าวอ้างข้างต้น และเพื่อให้ประชาชนทราบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีขั้นตอนการปฏิบัติ
งานอย่างมีระเบียบกฎเกณฑ์และยุติธรรมเหมือนกัน จึงได้ศึกษาเรื่อง "หลักเกณฑ์การจัด
เก็บและการตรวจสอบภาษีเงินได้นิติบุคคล" เป็นวิทยานิพนธ์

ผลสำเร็จของวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนได้อาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย
ทั้งเจ้าหน้าที่กองกรเจ้าหน้าที่ กองวิชาการ กองภาษีเงินได้นิติบุคคล อาจารย์
อาภรณ์ นารตติลลิก คุณไพโรจน์ อินตรา คุณลลิตดา ทิวะกุล และคุณประนอม วงศ์ตระหง่าน
ที่ได้ให้ข้อมูล เอกสาร คำแนะนำ และข้อเท็จจริงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่าน
อาจารย์สุจินต์ สุทธิการณญชัย เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี 6 กองภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่ง
เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยของผู้เขียน ได้ช่วยให้คำแนะนำ วิจารณ์ ตรวจสอบข้อ
ผิดพลาด ตลอดจนการเรียบเรียงงานของผู้เขียนจนสำเร็จเป็นวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งนี้
ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาในการตรวจและสอบจากท่านศาสตราจารย์เพ็ญแข สนิทวงศ์-
ณ อยุธยา หัวหน้าแผนกวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประธาน
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์วิโรจน์ เลหาพะพันธุ์ รองปลัดกระทรวงการคลัง
ท่านอาจารย์พิบูล ภัทโรคม นักวิชาการภาษี 6 กองทักซ์ศตราศุลกากร กรมศุลกากร
กรรมการผู้ตรวจวิทยานิพนธ์ ซึ่งถ้าปราศจากความกรุณาจากท่านอาจารย์ทั้งสี่นี้แล้ว
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็ยากที่จะสำเร็จลงได้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้มีส่วนช่วยเหลือทุกท่าน ทั้งได้กล่าว
นามและมีได้กล่าวนามข้างต้นนี้ หากสาระในวิทยานิพนธ์นี้มีส่วนที่อยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบ

ให้แก่ อาจารย์สุจินต์ สุทธิการนฤชัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ส่วนขอบพระ
โศกที่ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุมาลี กาญจนมัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย		ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		ฉ
กิตติกรรมประกาศ		ณ
รายการตารางประกอบ		ท
รายการภาพประกอบ		ฑ
บทที่		

1. บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของการจัดเก็บและตรวจสอบภาษีเงินได้ นิติบุคคล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.4 วิธีการศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	4
2. ประวัติความเป็นมาและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีเงินได้ นิติบุคคล	5
2.1 ประวัติความเป็นมาของกรมสรรพากรและภาษีเงินได้ นิติบุคคล	5
2.2 โครงสร้างของกรมสรรพากร	9
2.3 ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล	14

3.	หลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล	27
3.1	ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล	27
3.2	หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล	28
3.3	บทกำหนดโทษ	61
4.	การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร	64
4.1	เงื่อนไขการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษี	64
4.2	การคำนวณกำไรสุทธิและการเสียภาษีของกิจการ ร่วมค้า (Joint Venture)	129
4.3	การคำนวณกำไรสุทธิและการเสียภาษีของกิจการที่ได้ รับการส่งเสริมการลงทุน	134
4.4	การคำนวณกำไรสุทธิและการเสียภาษีกรณีเลิกกิจการ	139
4.5	อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล	144
4.6	ตัวอย่างการคำนวณ	146
5.	การตรวจสอบภาษีเงินได้นิติบุคคล	150
5.1	วัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ	150
5.2	มูลเหตุของการตรวจสอบ	151
5.3	การวิเคราะห์แบบแสดงรายการ	155
5.4	วิธีการตรวจสอบ	170
5.5	การวางแผนทางการตรวจสอบ	179
5.6	ขั้นตอนการดำเนินงานตรวจสอบ	186

บทที่	หน้า
6. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ	207
6.1 บทสรุป	207
6.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	211
บรรณานุกรม	232
ประวัติผู้เขียน	234

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1. ตารางแสดงจำนวนภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้เพิ่มเติมเมื่อใช้อัตรา คงที่	209
2. ตารางแสดงผลการตรวจสอบและดำเนินการแก้ไข กฎหมายภาษีอากร เฉพาะภาษีเงินได้นิติบุคคลทั่วราชอาณาจักร . .	210
3. ตารางแสดงจำนวนเงินภาษีเงินได้นิติบุคคล จำแนกตามลักษณะ การจัดเก็บ	212
4. ตารางเปรียบเทียบจำนวนประมาณการกับเงินเก็บได้จริงของภาษี เงินได้นิติบุคคล	214
5. ตารางเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ในการจัดเก็บภาษีอากร .	216
6. ตารางแสดงผลการตรวจสอบภาษีเงินได้นิติบุคคลทั่วราชอาณาจักร	220
7. ตารางแสดงผลการจัดเก็บและการตรวจสอบภาษีเงินได้นิติบุคคล ของกองภาษีเงินได้นิติบุคคล	224

รายการภาพประกอบ

ภาพที่

หน้า

1. แบบ ภ.ง.ด. 5	34
2. แบบ ภ.ง.ด. 5 ข.	38
3. แบบ ภ.ง.ด. 5 ค.	43
4. แบบ ภ.ง.ด. 5 ก.	48
5. แบบ ภ.ง.ด. 9 ก.	60
6. แบบ ภ.ส. 5 (หมายเรียกตามประมวลรัษฎากร)	178
7. ใบรับบัญชีและเอกสาร	187
8. แบบบันทึก ท.6	188
9. รายการทรัพย์สินประกอบส่วนงานการตรวจสอบไตส่วน	200
10. แบบรายงานผลการตรวจสอบภาษีอากร	203
11. หนังสือแจ้งให้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล	205